

Erasmus+ programma un iekļaušana

Erasmus+ programma veicina iekļaušanu un daudzveidību visā, ko tā dara, un tā ir svarīga katrā Erasmus+ projekta posmā, īpaši dalībnieku atlases laikā.

Galvenā mērķa grupa ir cilvēki ar mazākām iespējām dzīvē, kas nostāda viņus nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar viņu līdzbiedriem attiecībā uz dalību programmās un/vai izglītības un apmācību sistēmās. Šie cilvēki var nonākt šādā situācijā viena vai vairāku atstumšanas faktoru dēļ. Eiropas Komisija ir noteikusi **astoņas šķēršļu grupas. Vairāk informācija [Erasmus+ programmas vadlīnijās](https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/erasmus-programme-guide-2025-version-2?pk_source=website&pk_medium=link&pk_campaign=pg&pk_content=pg-landing-download):**

https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/erasmus-programme-guide-2025-version-2?pk_source=website&pk_medium=link&pk_campaign=pg&pk_content=pg-landing-download

INVALIDITĀTE

Fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi, kuri mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var kavēt personas pilnvērtīgu un lietderīgu līdzdalību vienlīdzīgi ar citiem.

VESELĪBAS PROBLĒMAS

Veselības traucējumi, tostarp smagas slimības, hroniska saslimšana vai jebkāda ar fizisko vai garīgo veselību saistīta situācija, kura neļauj iesaistīties programmā.

AR IZGLĪTĪBAS UN APMĀCĪBAS SISTĒMĀM SAISTĪTI ŠĶĒRŠĻI

Personas, kurām **dažādu iemeslu dēļ ir sarežģīti gūt rezultātus izglītības un apmācības sistēmās, priekšlaicīgi mācības pārtraukušās personas, jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, mazkvalificēti pieaugušie**. Šos sarežģījumus, kuru iemesls var būt arī personiski apstākļi, lielākoties izraisa tāda izglītības sistēma, kas rada ierobežojumus un/vai pilnvērtīgi neievēro personas konkrētās vajadzības.

EKONOMISKIE ŠĶĒRŠĻI

Ekonomiski nelabvēlīgi apstākļi, piemēram, zems dzīves vai ienākumu līmenis, parādi, vajadzība strādāt paralēli mācībām, atkarība no sociālās drošības sistēmas, ilgstošs bezdarbs, nestabila ekonomiskā situācija vai nabadzība, kļūšana par bezpajumtnieku u.c.

KULTŪRAS ATŠĶIRĪBAS

Migranti, bēgļi, nacionālās vai etniskās minoritātes, zīmju valodas lietotāji vai cilvēki ar valodas adaptācijas un kultūras integrācijas grūtībām.

SOCIĀLIE ŠĶĒRŠĻI

Tos var radīt **sociālās adaptācijas grūtības, ierobežotas sociālās prasmes, augsta riska uzvedība, sociālā atstumtība, likumpārkāpumu vai atkarību pieredze, kā arī sarežģīti ģimenes apstākļi** – piemēram, ja persona ir bārenis, bez vecāku aprūpes, dzīvojis aprūpes iestādē, ir pirmais ģimenē, kurš vairākās paaudzēs iegūst izglītību, aprūpē vecākus, brāļus un māsas vai ir spiesta pelnīt iztiku ģimenes uzturēšanai.

AR DISKRIMINĀCIJU SAISTĪTI ŠĶĒRŠĻI

Var būt saistīti ar dzimumu, vecumu, etnisko izcelsmi, reliģisko piederību, uzskatiem, seksuālo orientāciju, invaliditāti vai dažādu faktoru kombināciju.

ĢEOGRĀFISKIE ŠĶĒRŠĻI

Personas no attāliem vai nomaļiem lauku reģioniem vai reģioniem, kuros ir mazāk attīstīta pakalpojumu infrastruktūra.

IETEIKUMI godīgai un līdztīgai projekta dalībnieku atlasei mācību mobilitātēm

Šie ieteikumi ir vispārīgi un pēc nepieciešamības pielāgojami atbilstoši izglītības sektoram, konkrētajam projektam un mobilitātes veidam.

DALĪBNIEKU ATLASĒS PROCESS

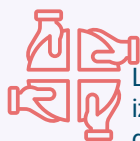
- **Cieņa un konfidencialitāte:** atlases process jāīsteno ar cieņu, vienkāršību un stingru konfidencialitāti attiecībā uz sensitīvo informāciju, ko sniedz kandidāti. Dalībniekiem ar mazāk iespējām jānodrošina nepieciešamais atbalsts, vienlaikus aizsargājot viņu privātumu un cieņu. Šāda pieeja vairo uzticēšanos un mazina bažas par nevēlamu izcelšanu.
- **Pārredzamība un informētība:** atlases kritērijiem jābūt skaidri definētiem un publiski pieejamiem jau pirms procesa sākuma (iestādes intranetā, tīmekļa vietnē, e-pastos, informatīvajos materiālos).
- **Dokumentācija:** jānodrošina rūpīga procesa uzskaitē un dokumentēšana – pieteikumu saņemšana, izvērtēšana, klasifikācija un gala lēmums –, lai garantētu caurspīdīgumu un taisnīgumu.
- **Lēmumu pieņemšana:** vēlams, lai gala lēmumus pieņem neatkarīga komisija, nepieciešamības gadījumā iesaistot sadarbības organizāciju pārstāvjus vai speciālistus.
- **Objektivitāte:** atlase nedrīkst balstīties uz radniecības saitēm, personīgām attiecībām vai citām subjektīvām priekšrocībām. Process jānodrošina objektīvi, caurskatāmi un taisnīgi, nodrošinot vienlīdzīgas iespējas visiem pretendentiem.
- **Pašizpaušme:** jānodrošina iespēja pieteikties dažādos formātos – rakstiski (eseja, anketa), mutiski (intervija) vai vizuāli (video, prezentācija) –, lai ikviens varētu izvēlēties sev piemērotāko.
- **Informācija par atbalstu:** pirms atlases procesa jāsniedz skaidra informācija par Erasmus+ iekļaušanas atbalsta instrumentiem un finansējumu, lai mazinātu potenciālo dalībnieku bažas, ka piedalīties būtu pārāk sarežģīti vai dārgi.
- **Komunikācija:** visiem kandidātiem (gan apstiprinātajiem, gan noraidītajiem) savlaicīgi jāsniedz skaidra un korekta informācija par atlases rezultātiem.

DALĪBNIEKU ATLASĒS KRITĒRIJI UN IETEIKUMI

- **Universāli un specifiski kritēriji:** ja nepieciešams, atlasī var veikt, apvienojot universālus kritērijus (sekmes, motivācija, atbilstība šķēršļu grupai, izaugsmes potenciāls u.c.) ar konkrētā projekta specifiskiem kritērijiem. Vērtēšanā var izmantot daudzveidīgas metodes – skaitlisko punktu sistēmu, jā/nē pieeju vai kombinētu modeli atkarībā no kritēriju rakstura.
- **Līdzsvars:** visi kritēriji jāvērtē līdzsvaroti, nodrošinot, ka neviens no tiem (piemēram, sekmes) nav dominējošs pār citiem.
- **Kvotas un izņēmumi:** noteiktām dalībnieku grupām (piemēram, personām ar īpašām vajadzībām, sociālām grūtībām vai no mazāk pārstāvētām kopienām) var piemērot kvotas vai izņēmumus, lai veicinātu iekļaušanu un vienlīdzīgas iespējas.
- **Vienlīdzīgas iespējas:** dalībniekiem ar dažādām mācību un dzīves vajadzībām jānodrošina godīga izvērtēšana un iespēja piedalīties. Atlase, kas balstīta tikai uz sekmēm, var netīši izslēgt dalībniekus ar mācību vai uzvedības grūtībām, sarežģītu ģimenes fonu vai citiem izaicinājumiem. Tāpēc jāizmanto plašāks kritēriju kopums, līdzsvarojot sasniegumus ar izaugsmes potenciālu un individuālajām vajadzībām.
- **Mobilitātes veida specifika:** atlasē kritēriji var atšķirties atkarībā no mobilitātes veida. Piemēram, ilgtermiņa mobilitātēs ieteicams pievērst papildu uzmanību dalībnieku gatavībai patstāvīgai dzīvei citā vidē (stresa noturībai, spējai lūgt palīdzību, adaptācijas prasmēm). Šie aspekti nav obligāti izslēdzīgi, taču tie palīdz identificēt atbalsta vajadzības un sagatavošanas nepieciešamo apjomu.

NEDISKRIMINĒJOŠI ATLASĒS PRINCIPI

Lai nodrošinātu patiesi iekļaujošu atlasī, svarīgi izvairīties no kritērijiem, kas nepamatoti ierobežo dalībnieku iespējas vai sniedz priekšrocības tikai tiem, kuri spēj šos kritērijus izpildīt. Pie šādiem ierobežojošiem faktoriem var pieskaitīt:

- **Finansiālās barjeras:** prasība veikt dalības iemaksas vai līdzmaksājumus var liegt iespēju piedalīties tiem, kuru resursi ir ierobežoti.
- **Ģimenes apstākļi:** prasība kļūt par viesģimeni vai obligāti uzņemt viesus no partnerorganizācijām nedrīkst būt kā nosacījums dalībai.
- **Iepriekšējā starptautiskā pieredze:** priekšroku dodiet tiem, kuriem šī būtu pirmā starptautiskā pieredze, tādējādi paplašinot programmas pieejamību.
- **Augsti akadēmiskie sasniegumi:** dati liecina, ka atlase, kas balstās tikai uz augstiem akadēmiskajiem rezultātiem, nostiprina nevienlīdzību, jo spēcīgākie dalībnieki visbiežāk nāk no sociāli un ekonomiski labvēlīgākas vides. Vienlaikus dalībnieki ar zemākiem sasniegumiem nereti nepiesakās, kas veicina pašizslēgšanos un samazina dažādību.
- **Pieteikšanās procedūra:** jānodrošina vienkāršs, saprotams un pieejams pieteikšanās process, izvairoties no nepamatotiem tehniskiem vai administratīviem šķēršļiem.

Attiecībā uz *Erasmus+* finansējumu horizontālās prioritātes "Iekļaušana un daudzveidība" ietvaros, mācību mobilitātes (KA1) projektos ir pieejami šādi atbalsta veidi šķēršļu mazināšanai:

Nemiet vērā, ka jūsu projektā piemērojamas tās likmes, kas norādītas attiecīgā projekta iesniegšanas gada programmas vadlīnijās.

AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA

Individuālā atbalsta piemaksa (*top-up*) studentiem un neseniem absolventiem, kuriem ir mazāk iespēju:

- 250 EUR/mēnesī par ilgtermiņa mobilitāti;
- 100 EUR vai 150 EUR par visu mobilitātes periodu par īstermiņa mobilitāti (atkarībā no mobilitātes ilguma).

Iekļaušanas atbalsts organizācijām: izmaksas, kas saistītas ar mobilitātes darbību organizēšanu dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju - 125 EUR par dalībnieku.

Piešķiršanas noteikums – pamatojoties uz to dalībnieku skaitu, kuriem ir mazāk iespēju un kuri saņem papildu atbalstu iekļaušanas atbalsta kategorijā, pamatojoties uz faktiskajām izmaksām.

Iekļaušanas atbalsts dalībniekiem: papildu finansiāls atbalsts dalībniekiem ar fiziskās vai garīgās veselības traucējumiem vai citiem veselības traucējumiem, lai sniegtu iespēju piedalīties mobilitātē un sagatavošanās vizītēs, kā arī viņu pavadošajām personām - 100 % **no attiecināmajām izmaksām**. Par konkrētām iespējām augstākās izglītības iestādēs (All) lūdzam griezties pie *Erasmus+* koordinatora attiecīgajā All.

Piešķiršanas noteikums – projekta īstenotājs iesniedz un pamato, valsts aģentūra izskata un apstiprina vai noraida pieprasījumu, ja tas nav pienācīgi pamatots.

Iekļaušanas atbalsts organizācijām: izmaksas, kas saistītas ar mobilitātes darbību organizēšanu dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju:

- 125 EUR par dalībnieku;
- papildu atbalsts organizācijām, kas īsteno projektus, kuri aktīvi sekmē iekļaušanu un daudzveidību, jo īpaši nolūkā uzrunāt grūti aizsniedzamas grupas, par papildu slodzi, kas var rasties, un par personālu, kas ir norīkots atbalstīt to cilvēku pilnvērtīgu līdzdalību projektā, kuriem ir mazāk iespēju.

Piešķiršanas noteikums – pamatojoties uz to dalībnieku skaitu projektā, kuriem ir mazāk iespēju.

Iekļaušanas atbalsts dalībniekiem: papildu izmaksas, kas tieši saistītas ar dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju, un tos pavadošajām personām:

- 100 % no attiecināmajām izmaksām;
- mērķis ir segt visas īpašo vajadzību izmaksas dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju, lai sniegtu viņiem iespēju piedalīties ar tādiem pašiem nosacījumiem kā viņu līdzbiedriem;
- akreditētie dotāciju saņēmēji var iesniegt pieprasījumu par papildu atbalsta dalībniekam piešķiršanu visā projekta īstenošanas laikā.

Piešķiršanas noteikums – pieteikuma iesniedzējs iesniedz un pamato, valsts aģentūra izskata un apstiprina vai noraida pieprasījumu, ja tas nav pienācīgi pamatots.

SKOLU, PROFESIONĀLĀ UN PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA / SPORTA SEKTORS

ATBALSTS UN IEDROŠINĀŠANAS PIEEJAS DALĪBNIEKIEM

- **Proaktīva uzrunāšana un iedrošināšana:** mērķtiecīgi uzrunājiet tos, kuri paši varētu vilcināties pieteikties mobilitātei sociālekonomisku, veselības, mācīšanās vai psiholoģisku iemeslu dēļ. Nodrošiniet viegli saprotamu informāciju, praktisku palīdzību pieteikšanās procesā un personīgu iedrošinājumu, stiprinot pašpārliecību tiem, kuriem tā varētu trūkt.
- **Mentoring un individuālais atbalsts:** piedāvāji mentora palīdzību pirms mobilitātes, tās laikā un pēc tās, īpašu uzmanību veltot emocionālajai un psiholoģiskajai labbūtībai.
- **Motivējoši piemēri:** dalieties ar iepriekšējo dalībnieku pieredzes stāstiem, īpaši no tiem, kuri pārvarējuši šķēršļus vai sākotnēji šaubījušies. Šādi stāsti var kalpot kā spēcīgs iedrošinājuma avots jauniem kandidātiem.
- **Iekļaušanas atbalsts:** pilnvērtīgi izmantojiet Erasmus+ piedāvātās iespējas iekļaušanas atbalstam, lai segtu papildu izmaksas, mazinātu šķēršļus dalībniekiem ar mazāk iespējām un nodrošinātu viņiem vienlīdzīgas iespējas piedalīties mobilitātē.

Vairāku organizāciju ieguvumi, iesaistot dalībniekus ar mazāk iespējām
(no 2024. gada pētījuma par horizontālajām prioritātēm):

- cilvēki no sociālā atstumtības riskam pakļautām grupām ierauga, ka ir iespēja arī **izrauties no "apburtā loka"** un ir pieejamas daudz un dažādas iespējas;
- vidusskolēnu intereses palielināšanās par **STEM** programmu saturu, **labāks stundu apmeklējums, mazāks procents ar skolēnu nesekmību un atbiršanu;**
- *Erasmus+* sniedz šiem dalībniekiem **pieredzi, ko viņi, visticamāk, citādi nepieredzētu** - komunikācija ar citu valstu skolēniem, ceļošanas pieredze, atbildības uzņemšanās par noteiktām aktivitātēm;
- dalībnieki atgriežas no mobilitātes daudz **iedvesmotāki, motivētāki, centīgāki, bieži vien sasniedz labākus mācību rezultātus**, grib iesaistīties vairāk skolas dzīvē;
- mūsu izteiktākā mērķa grupa KA1 projektos ir personas ar destruktīvām problēmām, ir gandarījums vērot kā **persona atveras un mainās** projekta laikā, redzot iespējas un mainoties pieredzē ar citiem;
- dalībnieks **noticēja**, ka viņš arī spēj iesaistīties šādā projektā;
- kļūst **pārliecinātāki** par savām spējām;
- dalībnieki ir ieguvuši **teorētiskas un praktiskas zināšanas** ārvalstīs, nepārvaldot angļu valodu, tulks un ceļojuma izdevumu apmaksa deva šādu iespēju;
- **uzlabojas socializācija, komunikācijas prasmes, paplašina savu redzesloku. Uzlabojas mācību rezultāti**, īpaši svešvalodās;

- izglītojamajam, kuram ģimenē nav transporta, dzīvo tālu no pilsētas/izglītības iestādes un kurš nekad nav bijis ārzemēs, bija iespēja doties darba praksē uz Poliju. Šis izglītojamais **joprojām par to runā un atceras**;
- tā kā tika nodrošināts ēdināšanas pakalpojums projekta aktivitāšu laikā, transporta pakalpojums uz/no aktivitāšu vietas, bija atsaucība no vairākiem izglītojamajiem ar ekonomiska rakstura grūtībām vispār iesaistīties aktivitātēs, lai gan ikdienā pārsvarā atsakās piedalīties tādās aktivitātēs, kur nepieciešams savs līdzmaksājums šīm vajadzībām.

Aicinām nodrošināt Erasmus+ mobilitātes un profesionālās pilnveides iespējas ne tikai izglītojamiem, bet arī Jūsu pedagogiem un personālam, īpaši sniedzot atbalstu tiem, kuriem ir mazāk iespēju.

Ja jūsu projektā nav paredzētas mācību mobilitātes, **meklējiet veidus, kā iesaistīt dalībniekus ar mazāk iespējām citās nozīmīgās projekta aktivitātēs** – piemēram, darba grupās, semināros, diskusijās vai kā ekspertus. Šāda iesaiste veicinās viņu personīgo un profesionālo izaugsmi, vienlaikus stiprinot projekta iekļaujošo dimensiju un vienlīdzīgas iespējas visiem.

Izvērtējiet mobilitātes vai citas dalības projektā potenciālo ietekmi uz katra dalībnieka personīgo, akadēmisko, emocionālo un sociālo attīstību.

Atcerieties – dažiem Erasmus+ pieredze var kļūt par nozīmīgu pagrieziena punktu dzīvē, kamēr citiem tā būs vienkārši vēl viens ieraksts dzīves gājumā!

Plašāka informācija par prioritāti un noderīgi resursi:
<https://www.erasmusplus.lv/ieklausana-un-daudzveidiba>

SALTO Resursu centra iekļaušanas un daudzveidības stiprināšanai izglītības un mācību jomā mājaslapa: <https://saltoinclusion.eu>

erasmusprioritates@viaa.gov.lv

+371 67785405

